

Sfatul național românesc din Oradea-mare
și Bihor.

162

Cătră
poporul
românesc

BCU Cluj / Central University Library Cluj

BCU Cluj-Napoca

RBCFG201500639

Oradea-mare 1918.

Fraților Români!

Am auzit, că în vremea din urmă niște nădrăgari streini au început să cutreere satele noastre românești. Prin părțile unde ajung țin poporului cuvântări și-i împărtesc niște hârtii tipărite cu fel de fel de vorbe mincinoase.

Iată ce spun ei!

Spun, că noi Români facem rău, că ne deslipim de țara ungurească. Pentru că în țara românească — zic ei — sunt mulți boieri bogați, cari asupresc poporul. Adecă de ce să vă faceți slugi la boierii români? — spun dumnealor — rămâneți mai bine ceea ce ați fost: slugi la Unguri. Rostesc apoi vorbe de hulă față de Maiestatea Sa regele Ferdinand al României și față de familia Lui domnitoare, ca să nu ne dorim sub stăpânirea Înălției Sale. Lătesc tot felul de bârfeli la adresa noastră, a cărturarilor români, ca să-și peardă poporul dragostea și încrederea față de noi. În sfârșit, ca să imbecete pe oameni cu apă rece, le făgăduiesc toate bunătățile lumii, numai să-și scrie numele, că nu vreau să se alăture la țara românească. Le făgăduiesc pământuri, imașuri, pășuni și păduri întregi, toate, firește, în cinste și fără nici un ban.

Poporeni pașnici îi ascultă și clatină din cap. Iar unora le vine'n minte vorba cântecului:

*„Ci ne-au îndrăgit streinii
Mânca-le-ar inima câinii.”*

Oameni buni!

Față de poveștile acestor streini, aduși de vânturi, vrem să vă spunem și noi două vorbe. Vorbe curate și răspicate, din inimă românească.

Din bătaia cea groaznică, sfârșită de curând, a ieșit o lege nouă. Legea aceasta rânduiește, ca toate limbile și toate neamurile, cari au fost până acum învăluite laolaltă — să se desfacă. Popoarele, cari nu mai vreau să trăiască amestecate — să se despărtească. După cum omul, care nu poate să mai trăiască cu femeea lui, este lege, care-l despărtește. Legea aceasta nouă pentru popoarele lumii a făcut-o *Wilson* căpetenia Americii, cel mai luminat om din lume și cel mai bun prieten al neamurilor asuprite. *Wilson* zice, că toți cei de o limbă și de un sânge să se împreune, avându-și tara lor și stăpânirea lor națională. Să nu mai fie nici un popor stăpân asupra altuia. Să nu mai fie unii domni și poruncitori, cum au fost Ungurii, iar alții slugi și roboțai, cum am fost noi Românii. Legea lui *Wilson* au primit-o împărații și toate căpeteniile puterilor mari. Au văzut toți, că este o lege bună și dreaptă. Numai Nemții și Ungurii n'au vrut să știe de ea. Din pricina aceasta *Wilson* a trimis toată oștirea Americii asupra lor și i-a zdrobit.

Popoarele sărace și năcăjite, cari erau până aci sub stăpânire streină, au primit legea lui *Wilson* cu bucuria, cu care au primit păstorii din Vifleim vestea îngerului despre nașterea Domnului Hristos. Toate neamurile acestea și-au ridicat fruntea și au hotărât să-și rupă lanțurile robiei, în cari zăceau ferecate. Să ne uităm numai împrejurul nostru!

Croații au hotărât, că se rup de țara ungurească și se împreună cu frații lor de o limbă din Slayonia, Bosnia și Herțegovina. Slovacia sau Tăuții asemenea s'au deslipit de Ungaria și s'au unit cu Cehii, formând o țară a lor. Rutenii tot așa au făcut, Nemții de peste Dunăre tot așa. Sârbii au intrat cu armată în țara ungurească, au luat în stăpânire pe frații lor, ca să-i alipească la țara sârbească.

Toți se rup de țara ungurească. Toți o părăsesc ca pe o moară stricată. Toate neamurile s'au săturat până peste cap de tovărășia cu Ungurii.

Numai noi să mai rămânem sub călcâiul lor? Numai noi Românii să fim de răsul lumii? Nu, fraților, soarta noastră încă s'a hotărât.

Cum veți fi înțeles, Românii de pretutindeni s'au adunat zilele trecute în Bălgradul Ardealului și au hotărât, că ne rupem și noi de țara ungurească. Ardeleni, Bihoreni, Bănățeni și Ungureni, vladici, domni și plugari, s'au strâns ca la o sută de mil. Și au jurat în fața lui Dumnezeu și în numele neamului întreg, că nu vrem să mai trăim cu Ungurii nici un ceas.

Destul ne-a fost o miie de ani de robie. O miie de ani le-am arat, le-am sămănat pământurile și le-am secerat grânele, pentru ca ei să mănânce pâine albă ca colacul, iar noi o coaje de mălai. Nimenea n'a pățimit așa mult, nimenea nu s'a trudit așa greu în țara aceasta, ca noi Românii. Noi n'am fost socotiți de oameni după chipul și asemănarea lui Dumnezeu. Noi am tras în jug alături de vite. Și totuși n'am putut ajunge la creangă verde, totuși n'am putut scăpa de amar și de sărăcie. Că toată munca și sudoarea noastră, tot rodul trudei noastre îl mâncau streinii cu dările și cu porțiile cele grele. Așa a fost traiul nostru de când ne-am pomenit în țara aceasta. Noi n'am avut nice soare, nici zile de sărbătoare.

Înainte cu o sută de ani și mai bine strămoșii noștrii s'au hotărât odată să-și scuture jugul de pe grumazi. Trei Români zdraveni și inimoși, Horia, Cloșca și Crișan, s'au luat și s'au dus la împăratul în Viena să ceară drepturi și pământ pe seama poporului. Împăratul i-a ascultat și le-a făgăduit, că le dă. Dar nemeșii unguri au prins atunci pe cei trei Români și i-au zdrobit pe roată. Aceasta s'a întâmplat la anul Domnului 1784.

Jată, care a fost răsplata domnilor pentru munca și răbdarea de veacuri a neamului nostru. Drepturile și bunătățile țării au știut să le țină numai pe sama lor

și a copiilor lor. Pentru noi făceau totdeauna legi aspre, prin cari ne lipseau de drepturi și ne lăsau în prada lor.

Sute de ani pruncii Românilor au fost opriți să umble la școală. Nemeșii ne-au ținut în prostie, căci așa eram mai buni de slugi. Iar când ne-au lăsat copii la școală, atunci nu le-a fost iertat să învețe în limba românească. Au poruncit dascălilor să ni-i chinuiască într'o limbă streină și ne'nțeleasă de bieții prunci. Din pricina aceasta numai cu mare trudă și cu multă cheltuială au putut răsări și din neamul nostru câțiva domni cu învățătură. Dacă ați cei și ați cunoaște istoria neamului nostru ați rămânea îngroziți, fraților, de patimile și suferințele, câte le-au îndurat moșii și părinții noștri din partea stăpânitorilor și a altor lifte străine. Nu vi-le mai înșirăm aici pe toate, pentru că nu vrem să vă amărăm sufletul. Să lăsăm trecutul și să vedem cum se poartă față de noi în zilele de astăzi.

Românii au fost totdeauna cei mai viteji apărători de țară. În războiul de acum aproape cinci ani de zile ați apărât cu viața voastră averile și moșiile lor cele întinse. Pe ale lor și nu pe ale voastre, pentru că la petecul vostru de pământ n'a lăcomit nimeni. Sute de mii de Români au rămas morți prin țări streine. Și vai! câți s'au întors acasă schilavi și cerșitori! În vremea cât bieții Români își prădau viața și sănătatea peste țări și mări, acasă femeile și pruncii lor flămânzeau și se prăpădeau de sărăcie.

Și știți ce a fost răsplata? Știți ce a făcut cărmuirea ungurească până când voi vă vărsați sângele pentru ea? Școlile românești din Ardeal ni-le-au închis. Pe învățătorii i-au pus cu deasila să învețe în școli ungurește. Pe mulți preoți și domni de-ai noștri i-au aruncat în temnițe și i-au judecat la moarte prin ștreang. Sute de țărani, chiar părinți și frați de ai feciorilor, cari luptau pentru țară, i-au dus jandarmii între baionete și i-au ținut închiși în locuri depărtate, până ce au perit unii de foame. Au adus o lege nouă, care zice, că Românul să

nu mai poată cumpăra în țara aceasta nici o palmă de loc. Cum vedeți, fraților, au vrut să ne prăpădească cu totul. Și-au pus de gând să ne silească să luăm lumea în cap.

Acum, că bătaia s'a sfârșit și a venit altă stăpânire, ei zic, că se începe o lume nouă. Zic, că vreau să ne dea și nouă drepturi și vreau să trăiască cu noi în frăție și'n dragoste. Să vă spunem numai câteva fapte mai proaspete, ca să vedeți cum e dragostea lor. Gazetele lor și astăzi ne batjocuresc în tot chipul. Steagul nostru românesc nu suferă să-l purtăm nici astăzi, când e slobod să-l poarte toate neamurile. Pe mai mulți ostași și oficeri români, cari și-au pus pe chipiș pantlică cu fețele steagului nostru în trei colori, i-au bătut unde i-au apucat. S'a întâmplat în unele locuri, că feciorii în-țorși din războiu, năcăjiți și flămânzi, au pus mâna pe bucatele domnilor de pământ, cari se îmbuibaseră în toate bunătățile. Și cum s'au răsbunat domnii? De bună seamă ați auzit. Întrun sat din părțile Clujului nemeșul a cerut jandarmi și cătane dela stăpânire. Jandarmii înarmați până în dinți au dat năvală în sat și au prins pe cine au putut apuca: bărbați, femei, fete și oameni bătrâni. I-au luat la țintă și i-au puscat pe toți grămadă. Apoi au făcut un foc mare dintr'o jireadă de lemne și i-au aruncat în foc. Unii erau încă vii, pentrucă nu le-au lăsat vreme nici să moară. Și așa au ars sărmanii oameni nevinovați 5 zile dearândul până ce s'au făcut scrum. Într'alt sat, aici la noi în Bihor, pe niște ostași, cari au înstreinat câte ceva, i-au silit mai întâiu să-și sape mormântul, apoi i-au pușcat pe toți de a căzut fiecare în groapa sa. Și câte și mai câte mișelii deacestea am putea înșira aici. Dar nu le mai pomenim, că ni-se rupe inima. Și ar trebui să scriem o carte mai groasă, decât cazonia cea bătrână.

Puneți față în față vorbele lor cele frumoase cu faptele acestea îngrozitor de urâte. Și nu uitați, fraților, că nu vorbele, ci faptele vădesc inima omului. Înzădar

zic ei, că din vrășmași ni-s'au făcut prietini așa peste noapte. Românul are o vorbă veche: *tupu-și schimbă părul dar năravul ba!* Cum credeți să ne dea ei drepturi și libertăți, când inima lor de năpărcă nu rabdă nici o pantlică tricoloră, un mic semn, că suntem și noi un nam de oameni alătura de alții? Gândiți-vă, oameni buni, ce soarte ne-ar fi așteptat pe noi Români, dacă Ungurii ar fi câștigat acest război? Ce ar fi făcut cu noi, când acum, că sunt bătuți și umiliți, sunt gata să ridice arma asupra voastră și să vă împuște ca pe câini?

Toate aceste și alte multe suferințe îndurate de neamul nostru le-a cumpănit bine adunarea cea mare a Românilor dela Alba Iulia. Și cu o gură și cu o inimă au hotărât atunci, că de țara ungurească nu vrem să ne mai ținem. Ne alipim la frații nostri din țara românească. Vrem să dăm mâna cu frații nostri din Basarabia, cari au robii sub Muscali. Vrem să dăm mâna cu frații nostri din Bucovina, cari au suspinat mai mult de o sută de ani sub stăpânire nemțească. Le întindem mâna și le zicem :

*Eu ți-s frate, tu-mi ești frate,
În noi doi doi un suflet bate.*

Și toți, cari am fost până acum răsfirați, ne alipim de sânul maicei noastre dulci, ne alipim de ȚARA ROMÂNEASCĂ. Vrem să formăm o țară mare a tuturor Românilor, o țară mândră și frumoasă cu 14 milioane de Români.

În țara noastră românească nu vom mai trăi din mila altora. Noi vom fi stăpâni și gazde. Toate legile și toate judecățile vor ieși pe limba noastră românească, ca să le înțeleagă tot omul. Săteanul și omul sărac va avea tot atâta omenie și ascultare înaintea legii ca și domni. Diregătorii din toate cancelariile vor fi cei mai mulți Români, feciori de plugari dela sate, cari și-au câștigat învățatură. Pruncii voștri vor fi domni și jude-

cători asupra voastră, nu streinii de altă lege. Iar domnii români, ori cum ar fi, vor fi totuși cu mai multă inimă față de popor, pentru că „sângele apă nu se face“.

Se vor aduce legi nouă pentru folosul muncitorilor și al plugarilor. Săracul va avea totatăta drept de vot, ca cel bogat. Poporul î-și va alege antistia satului, pe notar, pe solgăbirău și pe deputații din casa țării, după bunul său plac. Glasul poporului va fi ascultat pretutindeni până sus la regele, care știe bine, că poporul e talpa țării sale.

Pământ va fi destul pentru toți, fraților. Țara românească va fi mare, pe averea și pe pământurile ei nu se vor mai împărți streinii. Fiecare sărac va căpăta atâta pământ, ca să poată trăi cu familia sa cinstit. Pământurile și arânzile vor fi ieftine. Porțile și birurile nu vor fi așa de mari, pentru că țara românească nu e înglodată în datorii. Se știe, că grâul din România e ca aurul de frumos. În ani buni și roditori țara câștigă sute de milioane numai din grâu și din cucuruz. Locuri de pășune, la munte și la șes, fiind destule, vitele românești se prăsesc și se cresc ușor și ieftin. Întrebați pe jidovi: câte sute de trenuri de grâu, cucuruz, ovăs, linte, fasole, oi și vite cu coarne au adus din România în cursul acestui război? Întrebați-i cu ce prețuri le-au cumpărat și câte milioane au câștigat? Poate nicăiri nu s'a pomenit așa o ieftinătate, ca în țara românească, pe care Dumnezeu a binecuvântat-o cu toate cele de lipsă. Isoarele ei de petrol sunt cele mai bogate din lume. Baile de aur, de sare și de cărbuni din Ardeal deacum nu vor mai fi în mâna streinilor. Bogățiile, cari le-a revărsat mâna lui Dumnezeu în pământul cel scump al Ardealului nostru, deacum vor intra în vistieria țării românești și în punga muncitorilor dela băi. Plata muncitorilor și a zilerilor va fi astfel cu mult mai mare, decât ori și unde, pentru că lipsă de muncitori va fi mare și bani vor fi destui.

Țara ungurească numai pentru alții a fost mumă.

pentru noi Românii a fost ciumă. Țara românească va fi mună pentru toți, pentrucă nu va fi țara domnilor, ci țara plugarilor.

* * *

Fraților! Noi nu vrem să vă amăgim cu vorbe frumoase. Noi nu vă făgăduim marea cu sarea. Noi nu zicem, că țara românească va fi raiul pe pământ, în care fiecare va putea duce lume albă fără nici un lucru. Omul slab și netrebnic, ori unde l-ai așeza și ori câte drepturi i-ai da, tot calic rămâne. Numai omul harnic și muncitor poate să înainteze în avere și bunăstare. Noi vrem numai să vă deschidem ochii. Vrem numai să vă spunem, că în țara românească mai rău, decât aici nici de cum nu poate fi, dar mai bine de bunăseamă. În casa sa și în țara sa omul, ori cum ar fi, este mai slobod și mai stăpân pe al său, decât în casa și în țara altuia. Lumină, școală, muncă nu nică și trai cinstit, iată ce vă așteaptă în țara românească!

Să nu dați așadar nici un crezământ scorniturilor și minciunilor, cu cari vreau să vă înspăimânte și să vă amăgească niște oameni fără căpătâiu și fără suflet. De boierii români să nu aveți nici o teamă, pentrucă ce a fost a trecut. Nu știm dacă în țara ungurească se va fi gătat cu domnia grofilor și a baronilor. Știm însă, că în țara românească steaua ciocoilor a căzut pentru totdeauna. Chiar acum s'a hotărât în lege, ca 6 milioane de holde de pământ să se taie din moșiile boierilor și să se împărțească la sătenii lipsiți. Boierii toți și-au dat învoirea, chiar ei au adus legea cea nouă în sfatul țării. Întrebați-vă acum: când vor veni grozii și vlădicii papistași să-și împărțească moșiile la Români?

Nici în trecut n'au fost toți boierii români oameni răi și asupritori. Au fost între ei foarte mulți oameni cu dreptate și cu tragere de inimă cătră popor. Din multe familii boierești au ieșit cei mai harnici și mai luminați ministrii și cei mai cinstiți cărmuitori de țară.

Toți aceștia au adus legi bune pentru săteni. Adevărații jefuitori ai poporului au fost și acolo tot streinii, grecii, jidovii și armenii. Aceștia au luat moșiile boierești în arândă și le-au lucrat cu țaranii pentru o plată de nimic, ca ei să-și poată scoate arânda înzecită.

Și apoi să nu gândiți, fraților, că boierii din România vor veni acum la noi, vor cumpăra aci moșii și vă vor pune să li-le lucrați. Nici unul nu-și va lăsa casa și averea lui, ca să vină la noi. Dupăcum nici noi cei deaci, alipindu-ne la țara românească, nu ne lăsăm casa și masa noastră. Nimenea nu va fi silit să treacă munții și să între slugă la boieri. Tot omul rămâne unde a fost și unde-i place. Numai țara românească își va lărgi hotarale până aici la noi și în loc să avem cârmuire ungurească la Budapesta vom avea stăpânirea noastră românească la București

Acum când văd, că vă scapă din mâinile lor, vin să vă sparie cu boierii și să vă fâgăduiască pământ. Întrebați-i, fraților, până când mureați voi în șanturi pentru țara aceasta mașteră, cine a adus legea, care oprea pe Români să-și cumpere un petec de pământ? Întrebați: pentruce n'au îmbiiat poporului drepturi și pământuri mai de mult, înainte de bătaie? Pentru-ce chiar acum, când văd că ne rupem de ei? Și apoi au ei pământ, de unde să vă dea.? În mâna lor e numai cârciuma și tafaba. Pământul este al nemeșilor Unguri și băncilor celor mari. Acestora de bună seamă nu le trece prin minte să-l împărțească la Români, *Tot la ai lor vor da*, dacă vor da, iar nu vouă, fraților Români. Chiar acum cetim în gazetele ungurești, că dacă s'ar împărți pământul domniilor din Biharia, atunci ungurilor dela șes li-se va da câte 10—12 iughere. Iar Românilor dela păduri câte două sau trei iughere de pământ sterp, dar poate nici atât. Asta-i dreptatea, ce ne așteaptă în țara ungurească! Dar dela ei nici nu mai așteptăm vreun bine. Din pățania trecutului am învățat, că dela streini să nu mai așteptăm nimic.

Destul v'au îndopat cu făgăduieli. Uitați-vă bine în ochi lor și veți vedea că nădrăgarii aceștia, cari acum vă omoară cu dragostea, vă sunt vechi cunoscuți. Sunt aceiași „huligani“, cari vă făceau ochi dulci înaintea tuturor alegerilor de deputați. Vă țineau cuvântări frumoase și vă făgăduiau ceriul și pământul, numai să votați pe domnu Házifarkas sau pe altă venitură. După alegere firește domnișorii piereau ca camforul și nu-i mai vedeți. Iar voi rămâneți cu făgăduielile și cu sarcinile în spinare.

* * *

Despre regele țării românești vă spun acești năimiți, că ar fi om așa și așa și că nu-i vrednic să ne alăturăm sub coroana Lui. La bârfelile acestea să le răspundeți, că dacă le place să desvălească greșelile împăraților, atunci să rămână la ai lor. Să rămână la Viena și la Budapesta, pentru că *acolo* a fost cuibul tuturor păcatelor. *Acolo* în casa țării și în palatele strălucitoare ale nemeșilor, zidite din sudoarea și din dările voastre, în vreme ce voi sătenii n'aveați drumuri, n'aveați școli și de multeori n'aveați un codru de pâne!

Regele românesc n'a păcătuit nimic față de poporul său. Bătaia de acum, cu tot prăpădul ei, cine a pus-o la cale? Împăratul nemțesc și cu grofii unguri, cari i-s'au făcut coadă de topor. *Ei* au aprins lumea în flacări. *Ei* au făcut vărsarea de sânge cea ne mai pominită. *Ei* au jăfuit țări și neamuri ca niște bande de tâlhari. *Ei* s'au năpustit asupra țării românești și au prădat-o, ca o haită de lupi. Iar când Nemții au intrat cu oastea în București, cârmuirea ne-a dat poruncă să tragem și noi clopotele dela toate bisericile românești. S'au îngrijit să ne sfășie inima, silindu-ne să prohodim căderea orașului și a țării, unde ne aveam toate nădejdele de mai bine. Cisma nemțească cu pinteni ungurești s'a pus să ne strivească, ca pe niște viermi. Dar iată, unde i-a dus lăcomia și păcatele lor. Tronul și l-au

perdut. Țara și-au dus-o la sapă de lemn. Ei au fost siliți să i-a lumea în cap. I-a pedepsit Dumnezeu și i-a ajuns blestemele noastre!

Regii, cari au fost cinstiți și au ținut cu poporul lor și astăzi sunt în domnie. Regele României n'a voit să fie bătaie. Dar atunci când armata și întreg poporul a poftit să între în Ardeal, ca să ne scoată din robie, atunci regele FERDINAND chiar contra sângelui său, contra neamurilor sale din țara nemțească, a scos sabia și a ascultat de glasul poporului. Astăzi nu este rege mai iubit de poporul său, ca regele României, care doi ani a luat parte la toate suferințele țării sale. *Iar moșiile sale domnești le-a împărțit pe toate la săteni, ca să le hăsnuiască ei.* Întrebați în toată lumea: care împărat a mai făcut treaba asta?

* * *

Acum doi ani țara românească, ajunsă în strâmtorare, a fost silită să facă cu nemții o pace umiltoare. Văzându-se ajunși și ei la pradă, Ungurii au luat atunci dela România munți întregi cu multe sate și le-au lipit de țara lor. Atunci regina MARIA ce a făcut? S'a îmbrăcat în haine țărănești și s'a dus în toate satele, pe cari le pierdea, a umblat din casă în casă, din colibă în colibă. Cu lacrimi în ochi și-a luat rămas bun dela oameni și dela femei. A luat în brațe și a sărutat pe toți copiii săracilor și le-a împărțit haine, ca o mamă dulce.

Noaptea sfintelor Paști din anul acesta regina Maria a petrecut-o în cimiterul din satul Mărășești, unde au căzut în luptă cu Nemții mulți ostași români și unde Nemții au mâncat o bătaie strașnică. Toată noaptea SFINTEI ÎNVIERI regina Românilor, îmbrăcată în haină neagră, a mers dela mormânt la mormânt, a aprins luminițe de ceară la crucile ostașilor căzuți și s'a rugat lui Dumnezeu pentru sufletele lor.

Pe o astfel de regină, pe o astfel de femeie, pe o

astfel de mamă a poporului îndrăznesc niște vagabunzi
s'o hulească și s'o ponegrească fraților!

*„Mâncale-ar casa pustia
și neamul nemernicia!”*

* * *

Fraților!

Ostașii regelui românesc s'apropie de hotarele Bihorului. Avem nădejde, că pe Maiestatea Sa Regele Ferdinand îl vom vedea cât de curând încoronat de rege al nostru, al tuturor Românilor.

A mai fost odată un Voivod românesc, care a venit cu oaste să cuprinză Ardealul și să-l împreune cu țările românești. Mihaiu Viteazul i-a fost numele, pentru că era atât de brav și de năprasnic la luptă, încât băgase spaima în Turci. Mihaiu a luat Ardealul și s'a așezat cu oștirea lui pe câmpia dela Turda. Dar într'o noapte, când durmia în cortul lui de general, dușmanii lui au trimis niște cătane plătite, cari au intrat pe furiș și l-au omorât cu săcurile. Aceasta s'a întâmplat la anul Domnului 1601.

Deatunci noi tot așteptăm să vină un alt „crai dela răsărit“, care să îplinească gândul lui Mihaiu Viteazul. Cu voia lui Dumnezeu acest crai mântuitor va fi regele Ferdinand al României. El vine să 'nfăptuiască dorința viteazului Mihaiu și să pedepsească pe ucigașii lui. El vine să izbândească visul cel de aur, cu care părinții nostri s'au coborât în mormânt.

Atunci, în ziua aceea mare și luminată, aveți să vedeți și voi pe regele Românilor și pe regina Maria, cea bună și frumoasă, ca o zină din poveștile voastre. Are să vină la voi, fraților, să vă mângăie. Are să vă strângă la piept și să vă sărute pruncuții vostri, pe cari îi iubește ca pe pruncii săi. Ochii vostri, cari atâtea lacrimi amare au vărsat, cât e apa Crișurilor, vor vărsa atunci lacrimi de fericire, fraților. La poalele munților

noștri vom încinge atunci o horă mare și frumoasă și vom cânta din toată inima:

*„Hai să dăm mână cu mână
Cei cu inima română
Să'nvârtim hora frăției
Pe pământul României“ . . .*

Aceasta va fi ziua, care a făcut-o Domnul să ne bucurăm și să ne veselim întrânsa. Aceasta va fi ziua de Paști a neamului nostru românesc. Sărbătoarea aceasta a sufletului vostru vreau să v'o răpească aceia, cari vin acum să vă otrăvească sufletul cu vorbe înșelătoare. Vreau să vă arunce nisip în ochi, ca să nu vedeți soarele, care răsare pentru voi. Voi vă zidiți casă nouă, iar ei vin pe furiș să vă pună tăciune sub streșină.

Prietini și binevoitori vă sunt ei, fraților? Stați și judecați și veți vedea, că aceștia sunt lupii de ieri, cari astăzi vi-s'arată în piele de oaie. Nu prietini, ci vrășmași de moarte vă sunt ei, cari vreau să vă fure norocul. Toți acești nădrăgari streini, cari umblă pe sate, împărțesc hârtii și iau iscălituri dela oameni să știți că sunt siugi pătite de cârmuirea, așa numită „socialistă“ din Buda-
pesta

Cu groază văd păcătoșii, că le scăpați acum din mână. Nu vor mai avea pe cine să stoarcă. Vor rămânea singuri, nu vor avea pe cine să încarce datoriile de miliarde, cari le-a înghițit războiul. Și vin ca să vă încurce rosturile și să vă întoarcă înapoi din drumul către mântuire, pe care ați pornit.

Cu astfel de mișei Românul adevărat știe ce-i de făcut. Îi ia de guler și le arată drumul: afară din sat! Am auzit, că în satele din partea Vașcăului voinicoșii prietini ai poporului n'au cutezat să calce. Au simțit ce îi așteaptă și — au șters-o îndărăpt de nu-și aflau drumul. Așa să-i primiți, oameni buni, pretutindeni. Acesta e sfatul, care vi-l dăm noi, fruntașii români din Oradea-mare. Noi avem răspundere pentru voi înaintea

În Dumnezeu și a oamenilor. Noi vă cunoaștem năcazurile și vă dorim numai binele. Pentru că și noi ne tragem din opincă. Și noi avem părinți și neamuri pela sate. Poporul nostru totdeauna a mers alături de conducătorii săi. *Decând ne-am pomenit, domni și țărani, noi am fost una, și la bine și la rău.* Dragostea aceasta dintre noi a fost tăria neamului nostru. Dragostea aceasta a fost stânca, de care s'au frânt valurile ispitelor vrășmașe. Din pricina aceasta streinii totdeauna au avut teamă de noi. În vremurile acestea mari și minunate să ne arătăm, fraților, că suntem, ca totdeauna, *un trup și un suflet.*

Sireinii. În robia cărora am fost ferecați, ne-au luat toate drepturile și toate bunurile. Am rămas numai cu sufletul din noi. Sufletul însă ni-l-am păstrat curat și cinstit. *Glasul sufletului*, deșteptat din somnul cel de moarte, ne chiamă acum pe toți să frângem zăvoarele și să ieșim din întunerecul temniței. Nu mai stăm pe gânduri, nu mai ascultăm de nimeni! Numai un gând avem și o dorință mare: să ne unim cu frații noștri de dincolo. Așa vrea și Dumnezeu sfântul, așa spune și sfânta Scriptură, că „bine și frumos este ca frații să locuiască împreună.“

Așa să ne ajute Dumnezeu pe cum vă dăm aceste sfaturi și povețe din inimă curată. Așa să avem parte de mântuirea sufletului pecum vă dorim binele vostru.

Trăiască Poporul Românesc!

**Trăiască România cea mare, țara tuturor
Românilor.**

Oradea-mare la 2/15 decemvrie 1918.

**Sfatul Național Românesc din
Oradea-mare și Bihor.**

